

[Tom Behnke]

melse ikke bare med hensyn til at gennemføre graviditeten, men også med hensyn til at kunne afbryde den.

Det er bestemt ikke min opfattelse, at det er problematisk at gennemføre en graviditet. Det har min kone gjort to gange, og det fandt vi fint ud af. Jeg har slet ikke her fra talerstolen givet udtryk for, at det skulle være problematisk. At gennemføre graviditeten vil være muligt både før og efter dette forslag. Det er derfor helt uden for dette forslag at tage den debat. Det ville aldrig nogen sinde komme fra min mund at skulle opfordre til, at man skulle forhindre det. Aldrig.

Min mission, om jeg så må sige, er at give befolkningen muligheder og valgfriheder, således at den enkelte selv kan vælge sin fremtid, og den mulighed skal kvinder i alderen 15-18 år også have, for den mulighed vil de unge mennesker efter min opfattelse også godt kunne administrere. I modsætning til Kristeligt Folkeparti har Fremskridtspartiet kigget ud i samfundet og set den udvikling, der er sket, og vi har tillid også til personer mellem 15 og 18 år.

(Kort bemærkning).

Glønborg (KRF):

Jeg tror ikke, det ville have været muligt for Kristeligt Folkeparti at lave et regeringsgrundlag og lave nogle aftaler sammen med Fremskridtspartiet, i det mindste ikke hvis det skulle være repræsenteret ved hr. Jan Kørpe Christensen. Hr. Jan Kørpe Christensens fremstilling af hele problematikken her er så forvirret, at det ikke ville kunne lade sig gøre.

Med de tre partier, som Kristeligt Folkeparti har skrevet regeringsgrundlag sammen med, har det været muligt, fordi vi har prøvet at forstå hinanden. Vi har prøvet at tale sammen, og så har vi skrevet vort regeringsgrundlag. Vi har naturligvis ikke i den forbindelse talt om enkelte, specifikke lovforslag ud i alle detaljer, men vi har forstået, hvor vi havde hinanden, og hvor vi kunne stole på hinanden, og jeg må bare sige, at jeg er glad for, at det tillidsforhold har vist sig at kunne bære også i en sag som denne.

Så er det rigtigt, når hr. Tom Behnke siger, at vi jo ikke i dag har en debat om fri abort. Når disse principielle betragtninger er kommet ind i debatten, skyldes det naturligvis, at nogle

har omtalt problemerne sådan, at det tydede på, at man ikke grundigt havde overvejet, hvad abort egentlig var, og derfor er det kommet ind i debatten.

Det er rigtigt, at respekten for det ufødte liv ikke er afhængig af moderens alder, men forslaget går jo på, at man vil give den 15-18-årige mulighed for at tage denne beslutning helt på egen hånd uden at have forældrenes opbakning til beslutningen. Der er det, vi gerne vil gøre opmærksom på, at det at vælge abort for sit foster er en alvorlig beslutning, og vi synes, det er umenneskeligt, at en 15-18-årig skal tage den alene.

(Kort bemærkning).

Jan Kørpe Christensen (FP):

Til slut vil jeg bare sige, at efterhånden kan man se, hvordan forvirringen er. Forvirringen er total, når man tænker på, at så mange regeringsmedlemmer skal tage hensyn til fire medlemmer af Kristeligt Folkeparti.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling
vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Ivar Hansen):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Retsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Op- hold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

4) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 58:

Forslag til folketsbeslutning om statens forskningsråd.

Af Rahbæk Møller (SF) m.fl.
(Fremsat 23/2 93).

Sammen med denne sag foretoges den under punkt 5 på dagsordenen opførte sag, nemlig:

5) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 59:

Forslag til folketingsbeslutning om ansættelse i videnskabelige stillinger ved universiteterne og de højere læreanstalter.

Af Rahbæk Møller (SF) m.fl.
(Fremsat 23/2 93).

Lovforslagene sattes til forhandling.

Forhandling

Forsknings- og teknologiministeren (Svend Bergstein):

Beslutningsforslag nr. B 58 går ud på, at der skal ske en ændring af bekendtgørelse om statens forskningsråd, således at svar på ansøgninger til forskningsrådene ledsages af de foretagne sagkyndige bedømmelser, og at udenlandske eksperter i højere grad inddrages i disse bedømmelser. Forslagsstillerne mener, at kvaliteten af dansk forskning herved vil kunne fremmes.

Den forskning, som udføres i Danmark, er af stor betydning for hele det danske samfund, såvel for den enkelte borgers velfærd som for opfyldelsen af samfundets erhvervspolitiske, sundhedsmæssige og andre mål. Jeg er derfor enig med forslagsstillerne i, at det er meget vigtigt at være opmærksom på de mekanismer, der fremmer kvaliteten af forskning.

Jeg er imidlertid ikke enig i, at den procedure, som anvendes af de danske forskningsråd ved vurdering af bevillingsansøgninger, fungerer dårligere end de regler for sagkyndig bedømmelse, der bruges i en række andre lande.

Forslagsstillerne fremhæver »peer review« som en af de vigtigste mekanismer til at fremme forskningens kvalitet, idet forskerne herved får deres indsats vurderet af sagkyndige fagfæller. Også de danske forskningsråd benytter sig af »peer review«, idet bedømmelsen af ansøgninger foretages med den faglige ekspertise, der findes i rådene, suppleret med ekstern dansk eller udenlandsk rådgivning, når dette af faglige grunde anses for nødvendigt.

De seks statslige forskningsråd modtager til sammen hvert år ca. 3.000 ansøgninger, der lig-

ger over den bagatelgrænse, som forslagsstillerne omtaler. Afslag på ansøgninger til rådene tager ganske vist udgangspunkt i standardformuleringer, men da der er 35 af disse, er det næsten altid muligt at dække de fleste relevante begrundelser.

Herudover er der en udbredt anvendelse af individuelt formulerede begrundelser. En ansøger, der ønsker det, har desuden mulighed for at få uddybet baggrunden for et afslag mundtligt eller skriftligt og kan herved hjælpes til en bedre projektformulering.

Hvis alle svar på ansøgninger til forskningsrådene skal ledsages af de foretagne sagkyndige bedømmelser, vil det kræve en betydelig ekstra indsats fra rådsmedlemmerne, idet disse i så fald skal finpudse de stikordsmæssige bedømmelser, der normalt udarbejdes til rådsbehandlingen.

International evaluering anvendes især ved større bevillinger. Eksempelvis kan det nævnes, at Statens Naturvidenskabelige Forskningsråd i 1992 har gennemført ca. 50 internationale evalueringer af bevillinger over 750.000 kr. og i øjeblikket har nedsat fire internationale paneler til evaluering af ansøgninger og større satsninger.

En forøget brug af udenlandsk fagkyndige vil medføre forøgede administrative udgifter, idet der skal findes og skabes kontakt til fagkyndige uden for den etablerede kreds. Fremsendelse af det meget store ansøgningsmateriale og skriftlige bedømmelser vil ligeledes betyde meromkostninger, og sagsbehandlingstiden vil blive forlænget. Jeg tvivler desuden på, at forslagsstillerne har ret i, at der ikke vil blive tale om honorarer til internationale bedømmere. Allerede nu betaler forskningsrådene i vid udstrækning honorar for bedømmelser ved udenlandske fagkyndige.

Jeg føler mig ikke overbevist om, at der vil kunne opnås en reel forskningsmæssig gevinst ved en gennemførelse af beslutningsforslaget, eller at det mulige udbytte vil kunne stå mål med det øgede ressourceforbrug. Jeg kan derfor ikke tilslutte mig det foreliggende beslutningsforslag.

Undervisningsministeren (Ole Vig Jensen):

Må jeg om beslutningsforslag nr. B 59 først sige, at jeg er helt enig med forslagsstillerne i, at den gældende ansættelsesbekendtgørelse

[Undervisningsministeren]

trænger til revision. Det har der også været arbejdet med længe. Grunden til, at bekendtgørelsen ikke er blevet afløst af en ny, er, at vedtagelsen af universitetsloven ville nødvendiggøre væsentlige ændringer i det udkast, ministeriet arbejdede med. Jeg regner med, at et nyt udkast meget snart kan sendes til høring på institutionerne, der jo efter universitetsloven skal have lejlighed til at udtale sig.

Dette udkast vil indeholde væsentlige ændringer, og jeg vil godt nævne nogle af dem allerede i dag.

Ved besættelse af en række stillinger vil det blive et normalt krav, at der skal være udefra kommende i bedømmelsesudvalg. Det vil blive nævnt, at opslag ikke må være så specifikke, at der reelt er tale om øremærkning.

Bedømmelsesarbejdet vil blive lettet ved en bestemmelse om, at det kun skal omfatte det materiale, som udvalget anser for nødvendigt for at afgive sin indstilling. Derved vil tidsforbruget til bedømmelsen kunne begrænses væsentligt.

Ansøgerne skal medsende en publikationsliste og skal oplyse, hvilke arbejder de ønsker at blive bedømt på, men udvalget kan dog kræve, at også andre arbejder indgår under bedømmelsen.

Ansøgerne skal kun skaffe det materiale, som er nødvendigt for bedømmelsen.

Der vil blive mulighed for, at bedømmelsesudvalget kan indkalde ansøgere til samtale for at afklare tvivlsspørgsmål, og der bliver også mulighed for at afholde prøveforelæsnings.

På mange punkter tror jeg, at det udkast, vi sender til høring, vil ligge tæt op ad en række af de intentioner, som forslagsstillerne har. Der er imidlertid flere grunde til, at jeg ikke kan anbefale forslaget til vedtagelse.

Efter punkt 3) i forslaget skulle ansættelsesbekendtgørelsen indeholde en bestemmelse om, at instituttet skal høres. Jeg mener ikke, at ansættelsesbekendtgørelsen skal indeholde bestemmelser, der vedrører de enkelte uddannelsesinstitutioners interne styrelsesforhold. Hver institution må inden for rammerne af universitetsloven fastsætte de styrelsesbestemmelser, der skal gælde.

Punkt 6) i forslaget handler om selve stillingsstrukturen, specielt forholdet mellem adjunktstillinger og lektorstillinger. Stillingsstrukturen, der nok vil komme til at omfatte

flere stillingskategorier, er for tiden genstand for drøftelser mellem Undervisningsministeriet og AC. Det må bero på udfaldet af disse drøftelser, hvorledes vilkårene skal være for de enkelte stillingskategorier, og i øvrigt også, hvilke kvalifikationskrav der stilles for de enkelte stillingsgrupper/-typer.

Der er også en tredje grund til, at jeg ikke kan anbefale forslaget til vedtagelse. Det er ikke mere end nogle få måneder siden, at universitetsloven blev vedtaget. Den lægger kompetencen til at fastsætte regler om ansættelse af lærere og videnskabelige medarbejdere hos ministeren efter høring af institutionerne. Jeg synes, det ville være ejendommeligt, hvis der ved en folketingsbeslutning på nuværende tidspunkt blev lagt begrænsninger på den kompetence, som et stort flertal ved vedtagelsen af loven henlagde til undervisningsministeren.

Men alt i alt er der altså ingen uoverensstemmelse i opfattelsen af, at den gældende ansættelsesbekendtgørelse bør ændres hurtigt, og at vi også vil ligge tæt op ad en række af de intentioner, som forslagsstillerne har i deres forslag.

Sonja Mikkelsen (S):

I Socialdemokratiet er vi enige med de to ministre om indstillingen til de to beslutningsforslag fra SF, som vi her har til behandling.

I regeringsgrundlaget »En ny start« står der, at grundforskningen skal styrkes, og derfor er vi selvfølgelig i Socialdemokratiet enige i sigtet med de to forslag, nemlig at øge kvaliteten i dansk forskning.

Når det gælder B 58 om statens forskningsråd, er vi på linie med ministeren i tvivl om midlet. Vi er i tvivl om, hvorvidt de omkostninger, der vil være forbundet med en generel pligt til skriftlig bedømmelse af ansøgninger og øget inddragelse af udenlandske eksperter, vil stå mål med, hvad der kommer ud af det kvalitativt, men vi finder, at det er vigtigt, at forskningsrådene er til rådighed for nærmere begrundelser efter ansøgerens ønske, ligesom det er vigtigt, at rådene har mulighed for at inddrage udenlandske eksperter. Og det sker jo også.

Beslutningsforslag nr. B 59 indebærer, at ansættelsesbekendtgørelsen for de højere læreanstalter skal ændres. Det er vi i Socialdemokra-

[Sonja Mikkelsen]

tiet enige i på samme måde som ministeren, og undervisningsministeren har jo i sine bemærkninger netop tilkendegivet, at det er hensigten at ændre ansættelsesbekendtgørelsen i den retning, som SF foreslår, nu da den nye universitetslov er trådt i kraft.

Jeg vil blot tilføje, at revisionen af ansættelsesbekendtgørelsen foruden de ting, undervisningsministeren nævnte, også skal sikre, at der ikke i selve ansættelsesmetoden ligger indbygget et fravalg af kvalificerede kvinder. Meget tyder på, at det sker i dag. 86 pct. af alle videnskabelige stillinger er stadig besat med mænd, til trods for at der i de sidste 20 år er sket en vældig kønsudligning i antallet af færdiguddannede kandidater.

På Forskningsudvalgets høring om ligestilling og integration af kvindeforskning den 24. marts i år var der flere, der var inde på, at ansættelsesbekendtgørelsen kunne være en af barriererne for at få flere kvinder ansat. Forskningspolitisk Råd sætter nu en videnskabelig undersøgelse i gang af årsagerne til, at ligestilling er et ukendt begreb i universitetsverdenen. Resultaterne af denne undersøgelse ser vi frem til, men vi ved jo allerede nu noget om, hvilke mekanismer det er, det drejer sig om, så der er overhovedet ingen grund til at vente med at tage initiativer, til den undersøgelse foreligger.

I Socialdemokratiet er vi enige i, at en ny ansættelsesbekendtgørelse skal hindre faglig indavl og øge kvaliteten i den offentlige forskning – for nu at sige det direkte – og vi er tilfredse med, at undervisningsministeren arbejder med sagen, og forventer også, at det ikke tager flere år. Det kunne jeg også forstå på undervisningsministerens bemærkninger ikke bliver tilfældet. Det er noget, der vil ske forholdsvis hurtigt.

Derfor afviser vi også B 59 som unødvendigt med den regering, vi har nu.

John Vinther (KF):

Lad mig med det samme afsløre, at Det Konservative Folkeparti kan tilslutte sig ideen og intentionerne i de to beslutningsforslag. Vi er enige med forslagsstillerne i det overordnede mål, der ligger bag disse to beslutningsforslag, nemlig at styrke kvaliteten i forskningen. Vi er helt enige i, at opslåede stillinger selvfølgelig skal besættes med den bedst kvalificerede ansøger, uanset om han eller hun måtte væ-

re opfostret på det pågældende institut eller ej, og uanset om vedkommende er ung eller gammel, mand eller kvinde.

Vi synes, at både de elementer i beslutningsforslagene, der lægger op til en sagkyndig vurdering af de enkelte forskningsprojekter, og det forhold, at forslagsstillerne lægger op til i højere grad at inddrage udenlandske forskere, er interessante.

På samme måde er vi også helt enige i, at der nok bør ses på ansættelsesbekendtgørelsen, der jo daterer sig godt tilbage i tiden, og igen skal jeg erklære mig enig i, at det selvfølgelig også her skal sikres, at det er den bedst egnede ansøger, der får en opslået stilling.

Sammenfattende skal jeg derfor sige, at vi i Det Konservative Folkeparti sådan set kan tilslutte os beslutningsforslagene, men at det dog er en forudsætning for vores tilslutning, at intentionerne kan gennemføres, uden at det samtidig medfører øgede offentlige udgifter. Men det er jo et spørgsmål, vi kan få belyst nærmere i udvalgsarbejdet sammen med de øvrige spørgsmål, som beslutningsforslagene lægger op til, og som er af mere teknisk karakter. Vi vil i hvert fald gå positivt ind i udvalgsbehandlingen.

Hanne Severinsen (V):

I Venstre er vi særdeles positive over for intentionerne i forslagene, eftersom de jo vil sikre kvalitet i undervisning og forskning.

Når det gælder B 58 om statens forskningsråd, vil vi sige, at det er muligt, vi vil lade os overbevise af ministerens begrundelse om, at der vil være for store omkostninger forbundet med at begrunde de forskellige afslag, men vi vil i hvert fald først lige se lidt nærmere på, hvad der egentlig ligger i det. Som forslagsstillerne beskriver det, lyder det faktisk umiddelbart ganske rimeligt, at man får en begrundelse. Desuden synes vi, det virker meget rimeligt, at udenlandske forskere er inddraget. Så vi vil lade vores stillingtagen afgøre af, hvad vi nærmere får at vide i udvalget.

Når det gælder B 59 om ansættelse i videnskabelige stillinger, forstår jeg på ministeren, at der kommer en ny ansættelsesbekendtgørelse. Vi synes, at SF har stillet mange udmærkede kriterier op for en sådan ansættelsesbekendtgørelse, men vi synes ikke, det kun skal være os, der skal bestemme det; vi vil også ger-

[Hanne Severinsen]

ne høre, hvad man siger ude omkring på institutionerne. Nu da vi har fået en ny styrelseslov, skulle de jo gerne have indflydelse på, hvordan en sådan ansættelsesbekendtgørelse kommer til at se ud.

Fru Sonja Mikkelsen sagde, at med den regering, vi har nu, var der ingen grund til at lave lovgivning om det. Jeg vil omvendt sige, at med den regering, vi har nu, er vi 89 medlemmer af Folketinget, der ikke ved ret meget om, hvad der foregår, og netop derfor synes jeg, det er et udmærket initiativ, at SF nu får dette spørgsmål bragt op i Forskningsudvalget, sådan at man kan diskutere, hvordan ansættelsesbetingelserne og ansættelsesbekendtgørelsen skal udformes.

Vi vil derfor se meget positivt på begge forslag, uden at vi dog binder os på forhånd.

Kirsten Madsen (FP):

Fremskridtspartiet mener om de to beslutningsforslag, nr. B 58 og B 59, at der er mange gode intentioner i begge forslagene. Der tales stadig mere om kvaliteten af forskningen, hvilket er meget forståeligt, når man betænker, hvad denne forskning koster. Der er jo ofte tale om beløbsrammer omkring en kvart million kroner for et forskerår, så det er meget forståeligt, at der ønskes noget til gengæld. Derfor er det selvfølgelig meget vigtigt at være opmærksom på de mekanismer, der fremmer kvaliteten.

En af de vigtige mekanismer er det forhold, at forskere i forbindelse med ansøgning om forskningsbevillinger og stillinger m.v. får deres indsats vurderet af sagkyndige fagfæller. Der er meget, der tyder på, at denne mekanisme fungerer dårligere i Danmark end i andre lande, som Danmark normalt sammenligner sig med. I tilfælde af afslag gives der i Danmark sædvanligvis kun en meget kort begrundelse. Ansøgeren kan derfor ikke vide, om ansøgningen blev anset for fuldstændig umulig, eller om der var mindre mangler, der, hvis de blev rettet, kunne give et mere positivt resultat. Der vil med denne praksis nemt kunne opstå mistanke om mindre saglige grunde til afslag.

Praksis vedrørende brug af sagkyndige uden for rådets kreds til vurdering af ansøgningerne er forskellig fra råd til råd. Nogle råd har etableret en praksis, hvor sagkyndige udtaler sig om den enkelte ansøgnings kvalitet, hvorefter

rådet træffer afgørelse på baggrund af disse udtalelser. I andre forskningsråd er det rådet selv, der foretager vurderingen, selv om det som regel højst rummer en enkelt sagkyndig på det pågældende område. I begge tilfælde er de danske forskningsråd sakket bagud i sammenligning med forskningsråd i andre lande. Deri er jeg enig.

Det er efterhånden blevet almindelig praksis både i USA og de fleste europæiske lande, at ansøgninger over en bagatelgrænse, altså store beløb, vurderes af sagkyndige uden for rådets kreds, før rådet træffer sin afgørelse. Udenlandske sagkyndige trækkes ind i disse vurderinger for at sikre en passende bredde bag ekspertisen i vurderingen.

Danske forskere med forskning, der er internationalt synlig, modtager jævnligt henvendelser om at foretage sådanne vurderinger. Efter international praksis siges der, at man ikke honorerer et sådant arbejde; det er der jo nu blevet sat spørgsmålstegn ved af ministeren. I USA bliver disse sagkyndige vurderinger altid vedlagt svaret. Dette har en stor opdragende virkning: ansøgerne vil få at vide, hvilke mangler der var i deres ansøgning, og muligvis ændre dem ved en senere ansøgning.

Det kunne jo være, at det også økonomisk ville blive en fordel for det danske samfund, at man fik en vurdering af sagkyndige fagfæller i stedet for, som det foregår nu. Det kunne jo give en så stor økonomisk gevinst, at man vidste, at forskerne med rimelighed kunne nå resultater. Men i al fald betyder det, at ansøgninger om et beløb af betragtelig størrelse underkastes sagkyndig vurdering, medmindre ansøgningen umiddelbart skønnes for ringe kvalificeret til at kunne bære en sådan vurdering. Da danske forskere har betydelig bedre økonomiske vilkår end forskere i de lande, vi normalt sammenlignes med, bør vi naturligvis også sikre os, at disse kvalitetskrav er i orden.

Forslagets intentioner om at inddrage udenlandske fagfæller i højere grad er både sunde og fornuftige, især i et så lille land som Danmark. Selv om det ikke absolut behøver at være et tryllemiddel, er det en af de mekanismer, der kan højne kvaliteten i forskningen. Deri er jeg enig.

I B 59 er der også mange positive intentioner, men også en del, som jeg opfatter som restriktive, og en del negative.

[Kirsten Madsen]

I punkt 1) ligger det positive i forslaget om, at bedømmelsesudvalget skal sammensættes af aktive forskere fra det fagområde, stillingen oplås i. Det restriktive i de følgende linier om sammensætningen bryder jeg mig ikke om. Men derefter kommer der igen noget positivt, nemlig at man efter international praksis ønsker tilstrækkelig faglig viden sikret og derfor ønsker forskere på udenlandske institutioner inddraget i bedømmelsesudvalget.

Under punkt 2) er det restriktivt, at rektor skal påse, at stillingsopslaget ikke indeholder formuleringer, som skønnes at have til formål i urimelig omfang at begrænse antallet af mulige kandidater til stillingen.

Punkt 3) er jeg enig i.

Vedrørende punkt 4), ændring af formuleringen om krav om kandidatgrad til et krav om fuldført forskeruddannelse, kan jeg godt se, at man med dispensationsmuligheden vil kunne hindre en del arbejdsløshed blandt forskere fra generationer, hvor det endnu ikke var almindeligt at tage forskeruddannelse, sådan at samfundet ikke ganske har spildt sin uddannelse af de pågældende, men i en årrække kan have gavn af disse mennesker.

Under punkt 5) virker det rimeligt, at det er det antal videnskabelige værker, som ansøgeren selv mener har relevans for ansøgningen i det pågældende fag, der skal medsendes.

Under punkt 6) er jeg ikke enig – i hvert fald ikke helt enig. Jeg er dog enig i betragtningen om, at den bedst kvalificerede skal have stillingen.

Det er rigtigt, at mange ting ændres på universiteterne og de højere læreanstalter i denne tid på grund af den nye universitetslov. Reglerne for ansættelse er imidlertid fastlagt af ministeren i bekendtgørelser, men ministeren vil under alle omstændigheder snart foretage en modernisering. Jeg takker for, at ministeren har løftet sløret for de kommende ændringer i forbindelse med den nye universitetslov.

Jeg vil i øvrigt se frem til det kommende udvalgsarbejde. For beslutningsforslag nr. B 58's vedkommende vil vi gå positivt ind i udvalgsbehandlingen. Det kan ikke siges med samme entusiasme om beslutningsforslag nr. B 59. Vi vil imidlertid forbeholde os vores endelige stilling til begge forslagene efter udvalgsbehandlingen.

Elisabeth Arnold (RV):

SF har i de sidste mange år interesseret sig meget for kvaliteten i forskningen og kvaliteten i de videregående uddannelser, og det skal SF have megen ros for. Og SF har da også haft megen indflydelse på både forsknings- og uddannelsespolitikken herhjemme i de senere år.

Jeg opfatter nærmest SF's to beslutningsforslag nr. B 58 og nr. B 59 som forslag, der er egnet til at rejse debatten om kvalitet endnu en gang, og som en måde at få præsenteret SF's synspunkter på og få os andre i tale. Og det synes jeg er helt i orden. Jeg synes, at det er fuldstændig rimeligt. Men jeg må selvfølgelig sige, at hvis SF havde haft undervisningsministerposten eller forskningsministerposten selv, ville de nok være blevet noget stødt over at have fået forslag af en detaljeringsgrad som disse forelagt, og jeg er 100 pct. sikker på, at den tidligere undervisnings- og forskningsminister ville være blevet aldeles stjernetosset, hvis han havde fået sådan nogle forslag forelagt.

Så dér tror jeg nok, at min bedømmelse af SF's forslag er mere realistisk: det er et debatoplæg, og det er forslag til diskussion, og det er en præsentation af SF's egne synspunkter, som jeg vil sige, at vi fra radikal side i vidt omfang sympatiserer med.

Jeg synes, som både den ene og den anden minister har sagt, at der er fornuftige ting i disse forslag. Men der er jo allerede ting på vej, som tager højde for en del af de kritikpunkter, der er rejst her. Jeg synes, at det er rart at vide, at undervisningsministeren har en ny ansættelsesbekendtgørelse på vej, og vi regner da også med, at SF vil deltage i debatten om denne ansættelsesbekendtgørelse, når den når frem til offentlighedsfasen.

Der er et enkelt punkt, hvor jeg dog må kritisere SF, og det er, når man ligesom antyder, at nu indfører man en ny centralisering, nemlig at vi fra centralt hold skal udstikke retningslinier for, hvordan man præcis skal sammensætte forskellige udvalg og gennemføre forskellige procedurer, på et tidspunkt, hvor vi faktisk har decentraliseret kraftigt i forbindelse med den nye universitetslov. Jeg synes ikke, det er rimeligt, at vi udstikker meget detaljerede retningslinier herfra på områder, hvor vi faktisk synes, at universiteterne selv skal bestemme. Vi har også et kvalitetsvurderingsorgan nu, som skal tage sig af, hvordan både forskningen og ud-

[Ellisabeth Arnold]

dannelsen er kvalitetsmæssigt, og det synes jeg også vi skal overlade noget arbejde til.

Men som sagt anser jeg disse forslag for at være mere et debatoplæg end egentlige beslutningsforslag, som skal vedtages. Vi kan fra radikal side ikke støtte den endelige vedtagelse, men deltager naturligvis gerne i debatten om enkelte punkter.

Merethe Due Jensen (KRF):

Jeg skal ikke bidrage til at forlænge debatten om nr. B 58, men blot meddele, at jeg i det store og hele er enig i hensigten med forslaget, nemlig at ansøgere, der får afslag, får en rimelig begrundelse for afslaget, som ikke levner nogen usikkerhed. I det omfang, det er rimeligt, ser jeg også gerne, at man i højere grad inddrager udenlandske forskere i de faglige bedømmelser.

Men jeg finder det ikke nødvendigt med nogen ændringer af bekendtgørelse nr. 926 af 30. december 1989. En sådan procedure bør efter min opfattelse kunne foretages rent administrativt inden for de afsatte budgetter og i det omfang, man finder det nødvendigt.

Når det drejer sig om beslutningsforslag nr. B 59, har jeg med tilfredshed bemærket, at ministeren er på trapperne med en ny ansættelsesbekendtgørelse, som vil tilfredsstille de krav, som forslagsstillerne stiller. Kristeligt Folkeparti er enig i, at det kunne der godt være behov for. Det har ofte virket irriterende og snævert, når stillingsopslagene blev skræddersyet på en sådan måde, at de reelt var tiltænkt en bestemt person eller en meget snæver kreds af ansøgere.

I øvrigt skal jeg blot meddele, at jeg er enig med ministeren i de begrundelser, der er givet for ikke at støtte forslaget.

Rahbæk Møller (SF):

Jeg har forstået, at det er regeringens mål at styrke forskningen – markeret bl.a. ved, at man nu har oprettet et forskningsministerium – og det kræver to ting; det kræver flere penge, og det kræver, at man bruger de penge, som nu bevilges, så godt som muligt. Der vil altid være et vist spild, når det drejer sig om forskning, men der kan godt gøres en del for at reducere dette spild. Der udføres givetvis undersøgelser, f.eks. befolkningsundersøgelser, i dette land, hvor man får penge, fordi det lyder godt, men hvor det viser sig, at de tal, der kommer ud af

det, enten slet ikke analyseres eller analyseres helt lemfældigt. Den slags ting bør minimeres – jeg vil ikke sige undgås, for det kan man ikke gøre, men minimeres. Det drejer sig endvidere om kvalitetsvurdering, og i den forbindelse tror jeg ikke så meget på de evalueringer, man laver med jævne mellemrum; de har også deres plads, men det centrale er den helt daglige vurdering i forbindelse med fondsbevillinger og ansættelser.

Da måske ikke alle er opmærksom på det, vil jeg lige minde om, at man i Norge, hvad jeg så i det sidste nummer af det norske blad Forskningspolitik, netop har gennemført en international evaluering af sit forskningsrådssystem. Det fik ikke nogen god karakter, så de problemer er noget, man tager op andre steder, og det burde vi måske også.

På den baggrund var jeg noget skuffet især over forskningsministerens indlæg. Vi ved ikke – jeg vender tilbage til pengene – om der kommer flere penge til, men det lød i hvert fald ikke af forskningsministerens indlæg, som om der fra den side ville komme initiativer til at forbedre den måde, man bruger pengene på. Det var en beskrivelse af, at tingene er gode nok, som de er. O.k., nu er det en ny minister – det er et problem, jeg er forstående over for – og derfor vil jeg gerne stille nogle spørgsmål:

Agter ministeren ikke at undersøge mere konkret, hvad man egentlig gør i andre lande, i USA, i Norge, i Sverige, i Frankrig, i Tyskland, når han skal vurdere, om vores procedure nu også er så god, som den bliver fremstillet?

Blandt de mere konkrete forhold, forskningsministeren omtalte, var der nogle misforståelser. Når det således blev sagt, at vores forslag ville lægge et stort pres på rådsmedlemmerne, fordi de nu skulle til at udtrykke sig meget præcist, er der tale om en klar misforståelse. Det er ikke selve forskningsrådets afgørelse, der skal offentliggøres; det er de sagkyndige indstillinger. Nu ved jeg altså godt – det er selvfølgelig det, der ligger bag – at det kun er nogle af forskningsrådene, der overhovedet bruger sagkyndige indstillinger, og de andre burde gøre det, for det er helt usagligt, at der sidder et råd og træffer afgørelse alene byggede på den ekspertise, der sidder i rådet. Det er for tilfældigt, og det er uheldigt, at det overhovedet finder sted. Jeg ved godt, at det finder sted.

Jeg er enig, når ministeren fremhæver SNF, Statens Naturvidenskabelige Forskningsråd,

[Rahbæk Møller]

som ét, der i høj grad bruger udenlandsk vurdering, men det er vist også det eneste af dem, der gør det. De andre burde lære noget af SNF.

En anden misforståelse, som jeg vil rette, er ministerens påstand om, at det bliver meget dyrt, fordi man skal honorere de mennesker, der skal lave vurderinger. Forskningsministeren burde bruge noget tid på at tale med fremtrædende danske forskere, for så ville han vide, at lige så snart de er synlige udadtil, får de med jævne mellemrum anmodninger om at deltage i den slags bedømmelser, og det får de aldrig nogen sinde en krone for. Det er klart, at det er noget andet, hvis man beder en gruppe forskere om at lave en større evaluering af noget – det honoreres – men den helt daglige vurdering af et projekt er efter international praksis uhonoreret, og der er ingen grund til, at vi bryder den internationale praksis.

I den forbindelse vil jeg gerne gentage mit spørgsmål: Vil ministeren prøve at foranstalte en sådan undersøgelse af, hvad man gør andre steder, og overveje, om ikke vores rådsprocedure kunne strammes op? Måske vil ministeren endda gå så vidt som til, ligesom nordmændene har gjort det, simpelt hen at bede om en international evaluering af hele rådssystemet og se, om det faktisk lever op til, hvad der er tilfældet andre steder.

Når det drejer sig om undervisningsministerens svar, er jeg af indlysende grunde noget mere tilfreds, for det fremgår klart, at der er en ansættelsesbekendtgørelse undervejs, og at den i betydeligt omfang lever op til det, vi foreslår. Således skal der normalt være udefra kommende medlemmer af bedømmelsesudvalget. Jeg forstod ikke på ministeren, at det skulle være et flertal, der kom fra andre institutioner, men det burde det nok være. At beskrivelsen ikke må være møntet på én person, er jeg fuldkommen enig i – det står også i vores forslag. Det samme gælder næste punkt, som ministeren læste op, idet det helt svarer til et af vores punkter.

Det, jeg synes var problemet, det var, at ministeren ikke rigtig kunne løfte sløret for, hvordan man slipper ud af de nuværende uheldige forhold omkring adjunkturet. Hvis ministeren kom lidt mere på forskningsinstitutionerne, ville han vide, at man rundt omkring sidder i en underlig situation, fordi man har ansat et ungt menneske som adjunkt. Vedkommende har opført sig fuldkommen fornuftigt i 3 år,

hvorefter der opslås et lektorat. Skal man så prøve at dreje det sådan, at vedkommende får det, hvis han eller hun er et pænt og ordentligt menneske, eller skal det være en fuldkommen åben procedure? Det er meget uklart i dag. Formelt er der åben procedure; reelt er det meget forskelligt fra sted til sted. Der burde være fuldstændig klarhed i den forbindelse, og det håber jeg da de vil tage stilling til, når ministeriet nu skal forhandle med AC om en stillingsbekendtgørelse.

Endelig sagde ministeren, at det var helt overflødigt, at Folketinget blandede sig i sådan noget, fordi vi har fået sådan en god regering. Dertil vil jeg sige, at en af de ting, jeg nok er mest utilfreds med ved den nye regering, er, at hele kommunikationen mellem Folketing og regering jo ophørte den 14. januar kl. 14.30. Og i den forbindelse vil jeg gerne spørge ministeren, om han overhovedet vil diskutere den kommende bekendtgørelse, der naturligvis skal til høring på institutionerne, med Folketinget, eller om det er sådan, at den nye minister betragter det som regeringens prerogativ at regere alene uden overhovedet at tale med Folketingets partier.

Fru Sonja Mikkelsen føjede ikke så meget til det, som de to ministre sagde, bortset fra én ting, nemlig om kvinder. Deri er jeg meget enig. Jeg tror nemlig, at et af resultaterne af, at der sker for meget indavl, er, at de, der nu engang sidder der, reproducerer sig selv. Jeg tror ikke engang, det er bevidst, men jeg tror simpelt hen, at det, at der ikke ansættes kvinder, er et symptom på indavl, og den sammenhæng, som fru Sonja Mikkelsen drog frem, er jeg meget enig i.

Hr. John Vinther skal jeg takke for et meget positivt indlæg. Jeg havde ikke forventet det mere positivt, men jeg forstod, at vi var enige i intentionerne, og da det er klart, at Det Konservative Folkeparti vil se på detaljerne under udvalgsarbejdet, kan jeg kun takke.

Det samme gælder fru Hanne Severinsen, hvis tale jeg også var meget tilfreds med.

Begge ordførere spurgte, om dette her kostede penge. I den forbindelse vil jeg henvise til mit tidligere svar, nemlig at der ikke gives honorarer. Det er klart, at hvis der skal sendes flere papirer ud, kan det koste en ekstra kontonist, men det er i den størrelsesorden, og i betragtning af hvad der kan spares ved at reducere spildet, taler vi om millioner af kroner kontra tusinder af kroner, så det er klart et besparelsesforslag i den forstand.

[Rahbæk Møller]

Fru Kirsten Madsen skal jeg også takke for en meget positiv modtagelse af beslutningsforslag nr. B 58.

Beslutningsforslag nr. B 59 havde hun nogle kritiske tanker til, og det er jeg ked af, for det er faktisk nogle af de tanker, jeg lægger meget vægt på, nemlig at der skulle være flertal af udefra kommende i bedømmelsesudvalget – det synes jeg er vigtigt – og at det skal påses, at der ikke er snævre stillingsbekendtgørelser.

Fru Elisabeth Arnold var også positiv, men gjorde en bemærkning om, at vi er centralister, når vi siger, at vi vil stille forslag om, hvordan udvalget skal sammensættes. Jamen sagen er vel, at der skal være standarder. Detaljerede regler synes jeg heller ikke vi skal have, men der skal være standarder. I dag er det jo alt for ofte sådan, at de i universitetspolitik får en stilling gennem instituttet, og så er det instituttet, der kommer med forslag til bedømmelsesudvalget, de besætter selv formandsposten, styrer det i det hele taget, skriver opslaget og sørger for, at hele proceduren er tilrettelagt sådan, at ham den flinke Jens får stillingen, og det er jo det, vi skal væk fra. Det kræver altså, at man stiller nogle regler op, om end ikke nødvendigvis detaljerede regler, hvis man vil sætte sig ud over det.

Jeg vil gerne tilføje, for at man ikke skal tro, jeg mener, forholdene er dårlige alle steder – det er de ikke – at der er institutter, der bestræber sig på at gøre det ordentligt, men der er for mange steder, hvor det ikke sker.

Det er rigtigt, at vi har kvalitetsvurderingsorganer, og det er godt nok, at man en gang imellem evaluerer både forskning og uddannelse, men hvis ikke den daglige kvalitetskontrol fungerer, så fungerer hele systemet ikke, og så hjælper det ikke, at vi en gang hvert femte år konstaterer, om det er godt eller dårligt eller en mellemting.

Fru Merethe Due Jensen var også så positiv, som en ordfører for et regeringsparti kan være, så det skal jeg takke for.

Afslutningsvis vil jeg lige komme med den bemærkning, at det måske nok er betænkeligt, at man spreder mistillid til institutionerne ved at stille forslag om kvalitetsvurdering, for det er jo forskelligt rundt omkring, men på den anden side er bare mistanken om, at der foregår noget, der ikke burde foregå, nok. For sagen er, at forskere jo også er mennesker med hus og hjem osv. Hvis de har fornemmelsen af, at det vigtigste er at lave god forskning, så laver

de god forskning. Hvis de har fornemmelsen af, at det er vigtigere at få venner de rigtige steder, så får de venner de rigtige steder. De regler, vi sætter op, påvirker altså adfærdsmønstret og dermed i sidste ende kvaliteten og udbyttet af den forskning, de udfører.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Arnold (RV):

Blot en enkelt bemærkning til hr. Rahbæk Møller.

Jeg forstår godt bekymringen for indavl, og jeg forstår også bekymringen for nepotisme, altså bekymringen for, at der bliver ansat mennesker, som specielt dette udvalg godt kan lide.

Men jeg vil også advare mod at tro, at man kan lave håndfaste, vandtætte regler herinde, som forhindrer, at den slags sker. Der vil altid være skuffede personer, som ikke får jobbet, som bagefter vil kunne sige: De tog ham eller hende, de kunne lide; de tog ikke mig, selv om jeg er mere kvalificeret. Det er utrolig svært at bedømme, hvem der på fuldstændig ens niveau er kvalificeret i forhold til hinanden. Vi kan aldrig undgå problemer med mennesker, der er skuffede og bagefter siger: De tog nogle, de kunne lide. Vi kan ikke gardere os mod den slags myter eller den slags rygter bagefter, og vi skal ikke tro, vi kan undgå, at bestemte personer bliver ansat, fordi der er nogle, der kan lide dem. Det kan vi ikke undgå ved at lave love herinde.

(Kort bemærkning).

Rahbæk Møller (SF):

De bemærkninger, som fru Elisabeth Arnold nu gjorde, er jeg fuldkommen enig i. Selvfølgelig kan vi aldrig undgå sådan noget, det er et system med mennesker, det er et kaotisk system, hvor der foregår både godt og skidt, og det vil der altid gøre.

Men vi kan stadig væk fastsætte rimelige regler og standarder, der gør, at vi formindsker risikoen for det. Jeg tror heller ikke, vi kan undgå, at der er nogle skuffede mennesker, men vi kan måske påvirke menneskers forestilling om, hvad de skal gøre for at begå sig i dette system, nemlig at de skal lave mere god forskning og mindre dyrkelse af venner. Og hvis vi bare har opnået det, er meget vundet.

Forsknings- og teknologiministeren (Svend Bergstein):

Hr. Rahbæk Møller spurgte, om vi agtede at underkaste forskningsrådssystemet en nøje evaluering, og dertil kan jeg blot svare ja, idet vi allerede i ministeriet er ved at nedsætte en udredningsgruppe, som skal se først på forskningsgeografien og derefter foretage de fornødne detailevalueringer med udenlandsk bistand selvfølgelig, så vi slipper for den indavl, som vi alle sammen må frygte. Svaret på det spørgsmål, hr. Rahbæk Møller stiller, er altså ja.

Det næste, jeg gerne lige vil have lov at påpege, er, at forskningsrådenes medlemmer er ulønnede, og jeg tror, man skal være lidt varsom med inden for rammerne af det nuværende system at pålægge dem ekstra byrder. Det er jo mennesker, som sidder i krævende stillinger fortrinsvis rundt omkring på universiteter og lignende steder, og det arbejde, der foretages i rådene, gøres vel mest *con amore*.

(Kort bemærkning).

Rahbæk Møller (SF):

Dels skal jeg takke for ministerens tilsagn, dels vil jeg endnu en gang sige, at det er en misforståelse at tro, at vi pålægger rådsmedlemmerne øgede arbejdsbyrder. Sagen er, at det, vi taler om skal laves, og som skal offentliggøres, er »peer review« fra sagkyndige vurderinger, som er et grundlag for forskningsrådenes vurderinger.

Undervisningsministeren (Ole Vig Jensen):

Jeg har kun en enkelt kommentar til hr. Rahbæk Møller, som i sit indlæg postulerede, at samarbejdet mellem Folketinget og regeringen var ophørt ved denne regerings tiltrædelse. Det kan jeg bestemt afkræfte. Jeg har brugt utallige timer i et samarbejde med repræsentanter for alle Folketingets partier i denne periode.

Men jeg vil da godt give det tilsagn, at jeg gerne vil drøfte ansættelsesbekendtgørelsen med Folketingets partier – selvfølgelig vil jeg gerne det – ligesom jeg i det hele taget vil gøre, hvad jeg kan for at etablere et godt samarbejde med Folketinget. Men jeg vil minde om – og deri tror jeg egentlig ikke jeg er uenig med hr. Rahbæk Møller – at man selvfølgelig skal pas-

se på ikke at få en uheldig sammenblanding af de opgaver, der ligger henholdsvis hos den lovgivende og hos den udøvende magt, for der skal være en rimelig klar ansvarsplacering.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagenes overgang til anden (sidste) behandling
vedtoges uden afstemning.

Den fg. formand (Ahlmann-Ohlsen):

Jeg foreslår, at forslaget under punkt 4 henvises til Forskningsudvalget og forslaget under punkt 5 henvises til Uddannelsesudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

6) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 83:

Forslag til folketingsbeslutning om forbedrede opsigelsesvarsler ved funktionærers arbejdsskader.

Af Tommy Dinesen (SF) m.fl.
(Fremsat 25/3 93).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Arbejdsministeren (Jytte Andersen):

Kort efter at jeg var blevet arbejdsminister, var der en del skrivelser i pressen om, at arbejdsgiverne med en vis automatik fyrer syge lønmodtagere, meget kort tid efter at de har haft over 120 sygedage. Jeg sagde ved den lejlighed til pressen, at jeg ville undersøge sagen nærmere, og der er i Arbejdsministeriet sat en undersøgelse i gang bl.a. i forhold til arbejdsmarkedets parter for at finde ud af, om der er hold i de formodninger, som pressen gav udtryk for, og i de fornemmelser, som vi måske hver især har.

Når jeg nævner det i denne sammenhæng, er det, fordi regeringen har den opfattelse, at skal bestemmelsen i funktionærlovens § 5, stk. 2,